

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pello Zabala Bengoetxea

*Amezketan,
Gipuzkoa
(1943)*

Aurkibidea

Biografia

Pernandoren odolekoa,
Amezketan jaio zen Pello, eta
han pasatu zituen
hautzaroko lehen urteak.
Aitak herriko paper lantegian
egiten zuen lan eta, lagun
kamioilariei esker, urtean
behin Arantzazura egiten
zuen txangoa bere familiak.
Han gazteak jolasean ikusi
zituen Pellok, eta irakurtzeko
zein ikasteko gogo txikitatik
izanik, arrazoi bat ala bestea
medio, zazpi urterekin
jakinarazi zien gurasoei
Arantzazura joan nahi zuela.
Aita saxofoi-jolea ere bazuen,
eta txikitatik ikasi zuen
solfeoa. Arantzazun zaletasun
horri ere eman zion bide,
musika klasikoan aditu
izatera iritsiz. Fraide-etxean
izan zuen kontaktua berea ez
ziren euskalkiekin ere, eta
bertan bizi zituen euskara
batuaren inguruko
eztabaidak. Han irakurri
zituen Gandiagaren idatziak,
eta baita musikatu ere. Ezer
baino lehen, Arantzazuko
frantziskotarra baitzen Pello.
Bereziki, eguraldiaren
inguruko gaietan aditu gisa
ezaguna bazen ere, zaletasun
hori berria zuen, Euskadi
Irratiaren eraginez sortua eta
bere kuriositateak bultzaturik
landua. Bere gainerako
zaletasunak, ordea, ez zituen
sekula alboratu: izan musika
konposatzen, izan eguraldiari
buruzko gaiez idazten, izan
Arantzazuko fraide gisa bere
ardurak betetzen, atsedetik
gabe lanean aritu zen Pello.

Zintak

AME-011

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2011-01-14

- **Iraupena:** 19 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

AME-012

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2011-01-14
- **Iraupena:** 79 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

AME-018

- **Proiektua:** Atzoko Zegama
- **Elkarrizketatzailea(k):** Azurmendi Agirre, Xabier
- **Data:**
- **Iraupena:** 38 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Aita hogeita hamabost urterekin hil

- **Erref:** AME-011/002
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:02:22. **Bukatu:** 00:03:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Aitak mekanika ikasi zuen soldadutzan, baina Amezketako paper-lantegian egiten zuen lan. Motor bat bere lekuan jartzen ari zela hil zen.

2. Aitak solfeoa irakatsi

- **Erref:** AME-011/003
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:03:48. **Bukatu:** 00:05:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Aitak elizan abesten zuen, baita saxofoia jo ere. Herriko jaietan bandarekin jotzen zuen hau, eta seme-alabei solfeoa irakatsi zien.

3. Musikaren munduan murgilduz

- **Erref:** AME-011/005

- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:05:30. **Bukatu:** 00:08:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Amezketako errektorearen monagillo zen Pello. Haren ilobak Pello eta beste ikasle batzuk aukeratu eta arratsaldero musika irakasten zien. Ondoren, aitaren laguntzaz ikasitakoa egonkortu eta atzean utzi zituen ikaskideak.

4. Amezketako giroa

- **Erref:** AME-011/007
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:08:17. **Bukatu:** 00:10:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Amezketako harria eta Fernando Amezketarra ziren herrian ezagunak. Igande arratsaldetan pilota partiduak egoten ziren, eta aita nolabaiteko ospea zuen pilotan. Umeak ere "a fueras" jokura jolasu ohi ziren pilotarekin.

5. Etxean ezin ezkerreko eskua baliatu

- **Erref:** AME-011/008
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:10:38. **Bukatu:** 00:12:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinismenak

Laburpena:

Amak ez zion ezkerreko eskuarekin ezer egiten uzten, baina mojak, ordea, hori bekatutzat zuen. Familian, hala ere, gehienek ezkerreko eskurako joera zuten. Badirudi aitona errementariaren joera ere hori zela.

6. Hitz egiten ikasi zuenerako, irakurtzen bazekien

- **Erref:** AME-011/009
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:12:39. **Bukatu:** 00:16:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

<p>Amak fabrikan egin zuen lan, eta hogeita hiru urte zituela etxera joan zen. Denbora asko omen zuen etxean, eta Pellori irakurtzen irakatsi zion. Dotrina baliatuz ikasi zuen irakurtzen, eta ondorioz, sei urte zituenerako dotrina primeran zekien, buruz.</p>

7. Amezketako harria ezin inork altxa

- **Erref:** AME-011/011
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:16:30. **Bukatu:** 00:18:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Amezketako harria Albitxuri baserrikoak hartu zuen errekatik. Dirudienez, ohe azpian gorde eta egunero-egunero altxatzen zuen. Kalera ateratzean inork ez omen zuen ateratzen, arik eta lortu zuten arte.

8. Hamar urterekin Arantzazura

- **Erref:** AME-012/002
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:00:22. **Bukatu:** 00:02:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

Amezketan jaio bazen ere, oso gaztetan joan zen Arantzazura, hamar urterekin. Hala ere, baserritarren eta kaletarren arteko ezberdintasuna gogoratzen du.

9. "Elizakoa zen gure bizitza"

- **Erref:** AME-012/003
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:02:15. **Bukatu:** 00:04:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Elizaren presentziaz dihardu Pellok pasarte honetan, izan ere, elizako ospakizunak eta abar oso sarturik zeuden euren bizitzan: garizuma, dotrina, Aste Santua... Apaizarekin ordu asko pasatzen zituen Pellok, oso aurreraturik baitzegoen dotrinaren ikasketan.</p>

10. Errektorea Arantzazuren kontrakoa

- **Erref:** AME-012/004
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:04:13. **Bukatu:** 00:05:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Amezketako errektoreak Pello Donostiako seminariora eraman nahi zuen, eta Pellok Arantzazura etorri nahi izana bekatua zen harentzat.

11. Arantzazura irteerak

- **Erref:** AME-012/005
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:05:00. **Bukatu:** 00:07:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Gurasoek lagun batzuk kamioi gidariak ziren, eta kamioietan sartuta joaten ziren Arantzazuko meza nagusia entzutera, bertako korua oso gustoko baitzuen aita.

12. Arantzazu lehen aldiz ikusi zuenekoa

- **Erref:** AME-012/007
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:07:10. **Bukatu:** 00:09:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Arantzazuren lehen oroitzapenak mahatsaren hostoak eta zeru urdinak ditu. San Inazio egunean ere amamarekin etortzen zen eta erretratua ateratzen zuten bertan.

13. Arantzazuko eliza zaharra

- **Erref:** AME-012/009
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:09:11. **Bukatu:** 00:11:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Arantzazuko eliza harra du gogoan Pellok, umetan ezagutu zuena. Bertan izan zuten azken meza. Eliza nola berritu zuten ere bizi izan zuen, ingurua langilez beterik ikasten zuten beraiek.

14. Oteizak ospelentzat ukendua eskatu

- **Erref:** AME-012/010
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:11:57. **Bukatu:** 00:14:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Lanbideak » Artistak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Neguan Oteiza eta bere emaztearekin egin zuten topo Pellok eta amamak, bazkaltzen. Pellok zituen ospelak ikusitakoan, Oteizak emazteari ukenduren bat emateko eskatu eta hala egin zuen.

15. Amonak euskaraz ez idazteko eskatu zion

- **Erref:** AME-012/012
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:14:30. **Bukatu:** 00:16:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Familiaren berri gutun bidez izaten zuen Pellok, eta behin amonak euskaraz ez idazteko eskatu zion, erdaraz idazteko baizik, ulertzen ez zuenez, erantzun beharrik ez zuela horrela.

16. Euskarazko liburuak irakurri, euskara ez galtzeko

- **Erref:** AME-012/014
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:16:35. **Bukatu:** 00:19:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

Lagunartean euskaraz egiten bazuten ere, gaztelaniaz egiten zuten gainontzeko dena. Arantzazura iritsi baino lehen, Beasainera joan behar izan zuen gaztelania ikastera. Euskara elizako sermoian besterik ez zuen entzuten. Euskara ez galtzeko, euskaraz idatzitako liburuak irakurtzen zituen.

17. Errekrea euskara gogoratzeko baliatu

- **Erref:** AME-012/015
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:19:34. **Bukatu:** 00:20:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Arantzazuko ikasketetako hirugarren urtean ohartu ziren ikasleetako batzuek euskara ahazturik zutela, eta errekreoan euskaraz hitz egiteko agindu zieten, gal ez zezaten. Euskara ezberdinak ezgautu zituen horrela Pellok.

18. Astean ordutebete euskaraz

- **Erref:** AME-012/016
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:20:45. **Bukatu:** 00:22:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Aste osoko eskolen artean, ordu bakarra eskaintzen zioten euskarari. Koaderno bat zuen Pellok, euskarazko erredakzioak bertan egiteko. Dotrinako grafia zuen berak euskaraz, ordea, eta zuzenketa mordoa egin zizkion.

19. Salvatore Mitxelena ezagutu zueneko

- **Erref:** AME-012/018
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:23:11. **Bukatu:** 00:25:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

Franziskotar zenbaitek alde egin zuen Euskal Herritik, bertan bizi zen zentsura eta zapalkuntza zela eta, haien artean Salvatore Mitxelena eta Eugenio Agirretxe.

20. Zenbait kontu Gandiagari buruz

- **Erref:** AME-012/020
- **Iraupena:** 0:04:58. **Hasi:** 00:25:47. **Bukatu:** 00:30:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Gandiaga gertutik ezagutu zuen Pellok. Krisialdi zenbait izaten zituen honek, konfesionarioraren kontuarekin batez ere. Berpizte nolabaiteko bat izan zuen, eta musika munduan murgildu zen.

21. Arantzazuko bilera klandestinoak

- **Erref:** AME-012/022
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:35:54. **Bukatu:** 00:39:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Jakin sortu zutenek eman zuten meza Pello nobizio zela. Garai hartako euskal giroa nola bizi zuen kontatzen du Pellok pasarte honetan. Txomin Agirre eta Axular irakurri zituen, euskara lantzeko baina ildo espiritualetik.

22. Villasanteren fitxak zapata kaxetan

- **Erref:** AME-012/023
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:39:12. **Bukatu:** 00:41:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kultura » Idaztea
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Axularren hiztegia egiten lagundu zioten Villasanteri. 66.urtean egin zen Euskaltzaindiaren bileran Pellok Juan Bautista Agirreren hiztegia aztertzeke lana egin zuen, Villasantek aginduta.

23. Jakinen sorreran egindako lanak

- **Erref:** AME-012/025
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:42:23. **Bukatu:** 00:44:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kultura » Idaztea
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Oliten pasa zuen denboraldiak Jakin aldizkariko egutegi kontuak eramaten zituen Pellok, bainta Gure Izarrako kontuak ere. Geroago bileretara joaten hasi zen, beste apaiz gazte batzuekin batera.

24. Intxaustiren adar jotzeak

- **Erref:** AME-012/026
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:44:04. **Bukatu:** 00:45:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Jakineko bileretan ezagutu zuen Joseba Intxausti. Honek adarra jotzen zien gainontzekoei bileretan, "Peninsulares" zirelakoan zigarro kaxan tabako rubioa baitzuen.

25. Joxe Azurmendiri buruzkoak

- **Erref:** AME-012/029
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:45:29. **Bukatu:** 00:49:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Joxe Azurmendi ikasle zela ezagutu zuen Pellok. Gure Izarra aldizkaria handitu nahi izan zuen Azurmendik, eta orrialde mordoa ateratzea lotu zuten. Oso literaturzalea zen hau, eta afizio hau piztu zuen Pellorenan.

26. Joxe Azurmendik, ikasteko erraztasuna

- **Erref:** AME-012/031
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:49:46. **Bukatu:** 00:51:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Behin irakasleak galdetu zion Joxe Azurmendiri. Ongi erantzun zien galderei, baina irakaslea segituan konturatu zen ikasi gabe bazekiela.

27. Eguraldiaren iragarpenak egiten hasi

- **Erref:** AME-012/033
- **Iraupena:** 0:04:47. **Hasi:** 00:52:00. **Bukatu:** 00:56:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Euskadi Irratian musika kontuak ematen zituen, eta gero eguraldia ematen hasi zen, euskarazko edukia sartzeko helburuz. Euskal Herriko toki gutxi batzuetako jendea hasi zen eguraldia iragartzen, baina azkenean Pellori egotzi zioten.

28. Irratiko lana, gogorra

- **Erref:** AME-012/034
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:56:47. **Bukatu:** 00:58:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Eguraldiaren iragarpena denbora gutxian egin behar izatea, eta gainera egunean sei alditan, gogorra egin zitzaoen Pellori. Baserritarrei begira egiten zuena zen, eta haiei lagundu nahiagatik eskaini zuen bere burua hala egiten jarraitzeko.

29. Tenporen teoria, nondik? I

- **Erref:** AME-012/036
- **Iraupena:** 0:05:56. **Hasi:** 00:59:07. **Bukatu:** 01:05:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Eguraldia, ilargia eta mareak

Laburpena:

Tenporei buruzko informazio funtsezkorik ez du topatu Pellok, horregatik berak hartu zuen teoria garatzearen ardura. Eguraldiak ilargi osoarekin zuen lotura aurkitu eta landu egin zuen edukia.

30. Tenporen teoria, nondik? II

- **Erref:** AME-012/037
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 01:05:03. **Bukatu:** 01:07:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Eguraldia, ilargia eta mareak

Laburpena:

Ilargiaren nondik norakoa aztertuta, tenporen zikloa ulertu zuen Pellok.

31. Esaera zaharrak eta eguraldia

- **Erref:** AME-012/039
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 01:07:54. **Bukatu:** 01:11:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Eguraldia, ilargia eta mareak

Laburpena:

Eguraldiari buruzko esaera zaharrek ez dute beti asmatzen, urtez urte eguraldia asko aldatzen baita.

32. Juan Migel Orkolagaren iragarpenak

- **Erref:** AME-012/041
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 01:12:35. **Bukatu:** 01:14:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Natura » Meteorologia
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Eguraldia, ilargia eta mareak

Laburpena:

<p>On Juan Migel Orkolagak afizio handia zuen eguraldia iragartzeko. Honetarako tresnak sortu zituen, baita itsasgizonen iragapenak aztertu ere. Behin ekaitza zetorrela iragarri zuen, baina ez zuen informazioa Bizkaira pasa. Hortaz, Bizkaiko itsasontziak irten eta marinel asko hil ziren.</p>

33. Kanpai bidez eguraldiaren iragarpena

- **Erref:** AME-012/042
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 01:14:38. **Bukatu:** 01:17:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Eguraldia, ilargia eta mareak

Laburpena:

Juan Miguel Orkolagak eguraldia iragartzeko metodoa lurrerako baliatzen hasi ziren, batez ere baserritarrei bideraturik.

34. Zer dira tenporak?

- **Erref:** AME-018/002
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:01:12. **Bukatu:** 00:02:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak

Laburpena:

Tenporak zer diren eta norengandik ikasi duen. Neurketak nola egiten dituen. Haize-motak. Azkeneko haizea beti da garrantzitsuena.

35. Tenporak nola ulertu

- **Erref:** AME-018/003
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:02:55. **Bukatu:** 00:05:46
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Larunbateko tenporak hurrengo hilabetearen eguraldia markatzen du. Gertatu daitezkeen egoera ezberdinak aipatzen ditu. Ilargia tranposoa da.

36. Hilberako ostirala aldrebesa da

- **Erref:** AME-018/004
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:05:46. **Bukatu:** 00:08:06
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Baserritarrek esaten du hilbeherako ostirala aldrebeskoa dela. Pellok ez zuen sinisten hori, baina orain bai. Arrazoiak aipatzen ditu.

37. Tenporak eta datak

- **Erref:** AME-018/006
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:08:52. **Bukatu:** 00:12:12
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Tenporak begiratzeko Zaragozako egutegia begiratu izan du, baina Julian izeneko batek, elizako liburua eraman zion eta bertan agertzen zen noiz begiratu behar ziren tenporak. Irratitik tenporak ematen dituenean, beti eztabaida sortzen da.

38. San Miguel eta San Juanetako tenporak

- **Erref:** AME-018/008
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:12:13. **Bukatu:** 00:13:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

San Miguel eguneko tenporak nola identifikatu. San Miguel eguna asteko zein egunetan jausten den arabera dira hurrengo tenporak. San Juanetako tenporak.

39. Tenporak, errealak ala faltsuak?

- **Erref:** AME-018/009
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:13:50. **Bukatu:** 00:15:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Aretxabaletako emakume batek behin esan zion tenporak faltsuak izaten direla. Pelloren ustez, egiazkoak izaten dira baina noiz irakurtzen direnaren arabera gauzak asko aldatzen dira.

40. Elizako egutegiak markatzen dituen tenporak

- **Erref:** AME-018/010
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:15:08. **Bukatu:** 00:18:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Elizako egutegiak markatzen dituen tenporei buruz.

41. Tenporak IV. mendetik irakurtzen dira

- **Erref:** AME-018/011
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:18:50. **Bukatu:** 00:20:56
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Liburu liturgikoak kontsultatuz jakin izan du IV. mendetik gutxienez irakurtzen direla tenporak. Gizakia beti egon da eguraldiari lotuta. Elizak, jendeak eguraldiaren irakurketaren gainean zuen debozioa ikusita, bereganatu egin zuen jarduera. Horregatik, tenporak zerbait elizkoia bezala ulertzen dira.

42. Tenporak begiratzearen jatorria nondik dator?

- **Erref:** AME-018/013
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:21:01. **Bukatu:** 00:24:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Egutegi liturgikoa ezarri baino lehenago, baserritarrek bazituzten tenporak begiratzeko egun finko batzuk. Hiru festa edo tenpora zeuden, ez lau. Haizeari erreparatzen zioten, ez eguraldiari. Ilargiari ere begiratu izan zaio baserriko lanetan.

43. Hego haizearekin lotutako tenporak; ilargia

- **Erref:** AME-018/014
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:24:00. **Bukatu:** 00:26:38
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Hego haizearen presentzia nabarmena izan den zazpi tenpora egon dira jarraian. Arrazoi posibleez hitz egiten du Pellok.

44. Ilargiak frenteei eragiten die

- **Erref:** AME-018/015
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:26:38. **Bukatu:** 00:28:44
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Ilargiak frenteei eragiten die, hauek mantsotuz. Adibideak jartzen ditu.

45. Eguraldia eta baserriko lanak

- **Erref:** AME-018/016
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:28:44. **Bukatu:** 00:29:59
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Bere ustez, baserritarrentzat nahiko zen jakitea 2-3 eguneko eguraldiaren iragarpena. Horren arabera lanak moldatzen zituen.

Zabala Bengoetxea, Pello | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-01

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com